

ધોરણ-9 માટેની નિદાન કસોટી

Subject :- સામાજિક વિજ્ઞાન

Total Marks :- 80

Medium :- ગુજરાતી

Time :- 3 Hours

પ્રશ્ન-1 ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. (6)

- (1) આઝાદી પહેલાં ભારતીય સમાજમાં કેવા કેવા કુરિવાજો પ્રચલિત હતા ?
- (2) ઠક્કરબાપાએ કરેલ સામાજિક સુધારા વિશે ટૂંકમાં જણાવો.
- (3) આર્યસમાજ દ્વારા સમાજ માટે કઈ કઈ પ્રવૃત્તિઓ થતી હતી?

પ્રશ્ન-2 (અ) 'અ' વિભાગની વિગતો 'બ' વિભાગની વિગતો સાથે યોગ્ય રીતે જોડી ઉત્તર આપો: (4)

'અ'	'બ'
1. ભૂ મિ પ્રદૂષણ	A. નદીઓમાં કેમિકલયુક્ત છોડવું
2. પાણીનું પ્રદૂષણ	B. ઉત્સવોમાં મોટા લાઉડસ્પીકરનો ઉપયોગ
3. વાયુ પ્રદૂષણ	C. ઉદ્યોગોનો ઘન કચરો જમીન પર ફેંકવો
4. ધ્વનિ પ્રદૂષણ	D. પેટ્રોલ, ડીઝલ થી ચાલતા વાહનો
	E. લીલા પડવાસનો ઉપયોગ

પ્રશ્ન-2 (બ) ટૂંકમાં ઉત્તર આપો: (6)

- (1) હવાનું પ્રદૂષણ અટકાવવાના ઉપાયો લખો
- (2) પાણીનું પ્રદૂષણ અટકાવવાના ઉપાયો લખો

પ્રશ્ન-3 (અ) મને ઓળખો: (4)

- (1) મારા પ્રયત્નોથી હિંદી રાષ્ટ્રીય મહાસભાની સ્થાપના થઈ.
- (2) મેં આનંદમઠ નામની નવલકથા લખી.
- (3) સ્વરાજ મારો જન્મસિદ્ધ હક છે અને હું તે મેળવીને જ જ પીશ.
- (4) હું શેર-એ-પંજાબ તરીકે જાણીતો હતો.

પ્રશ્ન-3 (બ) ટૂંકનોંધ લખો (6)

- (1) સ્વદેશી આંદોલન
- (2) હોમરૂલ આંદોલન

પ્રશ્ન-4 પ્રશ્નના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો (6)

- (1) ન્યાયતંત્ર સ્વતંત્ર શા માટે હોવું જોઈએ
- (2) સર્વોચ્ચ અદાલતની કામગીરી શું હોય છે?

- પ્રશ્ન-5 (અ) વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. (3)
- (1) મેડમ કામાએ ભારતનો ત્રિરંગી ધ્વજ સૌપ્રથમ ફરકાવ્યો. .
- (2) ભગતસિંહે ઇન્ડિયા હાઉસ ની સ્થાપના કરી..
- (3) ભારતમાં ક્રાંતિકારી પ્રવૃત્તિની શરૂઆત વાસુદેવ બળવંત ફડકે કરી હતી.

- પ્રશ્ન-5 (બ) ટૂંકનોંધ લખો. - ચંદ્રશેખર આઝાદ વિશે (3)

- પ્રશ્ન-6 (અ) 'અ' વિભાગની વિગતો 'બ' વિભાગની વિગતો સાથે યોગ્ય રીતે જોડી ઉત્તર આપો: (4)

'અ'	'બ'
1. ચૌરાચોરી	A. ઉત્તરપ્રદેશ
2. ચંપારણ	B. પંજાબ
3. અમૃતસર	C. ઝારખંડ
4. બારડોલી	D. બિહાર
	E. ગુજરાત

- પ્રશ્ન-6 (બ) કારણ આપો. (6)

- (1) સાયમન કમિશનનો ભારતના લોકોએ વિરોધ કર્યો.
- (2) રોલેટ એક્ટને કાળો કાયદો કહ્યો
- (3) ગાંધીજીએ અસહકારનું આંદોલન સમાપ્ત કર્યું

- પ્રશ્ન-6 (ક) આપેલા પ્રશ્નોના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (3)

- (1) સવિનય કાનૂનભંગની લડત અન્વયે કઈ ઘટના બની?
- (અ) વિદ્યાપીઠોની સ્થાપના (બ) દાંડીકૂચ
- (ક) જલિયાવાલા બાગનો હત્યાકાંડ (ડ) બારડોલી સત્યાગ્રહ
- (2) પ્રથમ વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહી તરીકે ગાંધીજીએ કોની પસંદગી કરી હતી
- (અ) સરદાર પટેલ (બ) જવાહરલાલ નેહરુ (ક) વિનોબા ભાવે (ડ) મૌલાના આઝાદ
- (3) 'કરંડે ગે યા મરંડે ગે' - સૂત્ર ગાંધીજીએ કઈ લડતમાં આપ્યું હતું?
- (અ) સવિનય કાનૂન ભંગ (બ) અસહકાર (ક) ચંપારણ (ડ) હિંદ છોડો

- પ્રશ્ન-7 પ્રશ્નના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (8)

- (1) ભારતની છ આંતરિક સમસ્યાઓ જણાવો.
- (2) નિરક્ષરતા દૂર કરવાના સરકારે કેવા કેવા ઉપાયો કર્યા છે?
- (3) ભ્રષ્ટાચારની અસર જણાવો.
- (4) બેરોજગારી દૂર કરવાના ઉપાય સૂચવો

- પ્રશ્ન-8 (અ) નીચેના ઉદાહરણોનું સંગઠિત અને અસંગઠિત ક્ષેત્રમાં વર્ગીકરણ કરો (4)

- (1) સરકારી શાળામાં ભણાવતા શિક્ષક
- (2) પોતાના ખેતરમાં ખેતી કરતો એક ખેડૂત
- (3) એક કોન્ટ્રાક્ટરને ત્યાં દૈનિક કામ કરતો એક કામદાર
- (4) મોટા કારખાનામાં કામ કરવા જતો એક કામદાર

- પ્રશ્ન-8 (બ) પ્રશ્નના ઉત્તર ટૂંકમાં આપો (6)
- (1) પ્રાથમિક ક્ષેત્રમાં કઈ કઈ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓનો સમાવેશ થાય છે?
- (2) વૈશ્વિકીકરણ એટલે શું ?
- (3) સહકારી ક્ષેત્રના ઉદાહરણ આપો.
- પ્રશ્ન-9 ટૂંકનોંધ લખો (6)
- (1) નિઃશસ્ત્રીકરણની જરૂરિયાત
- (2) સલામતી સમિતિ
- પ્રશ્ન-10 મને ઓળખો (5)
- (1) હું આફ્રિકા અને ગીરના જંગલમાં રહું છું
- (2) હું દુનિયાની સૌથી લાંબી નદી છું.
- (3) હું પીરામીડ માટે વિખ્યાત દેશ છું.
- (4) હું વિશ્વનું સૌથી ઊંચું શિખર છું
- (5) મને ભૂતકાળમાં સિંહલદ્વીપ કે સિલોન તરીકે ઓળખતા હતા

1.	1.8.8 અર્વાચીન ભારતના સમાજ સુધારકો અને તેમના કાર્યો વિશે જણાવી શકે.	6
2.	2.8.8 પર્યાવરણીય પ્રદૂષણ થવાનાં કારણો અને તેની અસરો જણાવી શકે.	10
3.	1.8.10 ભારતમાં ઉદભવેલ રાષ્ટ્રવાદના કારણો અને રાષ્ટ્રવાદી પ્રવૃત્તિઓ વિશે જણાવી શકે.	10
4.	3.8.5 સર્વોચ્ચ અદાલતની કાર્ય પ્રણાલી અને તેનું મહત્વ જણાવી શકશે.	6
5.	1.8.11 દેશને આઝાદ કરાવવા થયેલ ક્રાંતિકારી પ્રવૃત્તિઓ અને ક્રાંતિકારીઓ વિશે જણાવી શકશે.	6
6.	1.8.14 સ્વાતંત્ર્ય ચળવળોમાં ગાંધીજીના પ્રદાન વિશે જણાવી શકે.	13
7.	4.8.3 ભારતની વિવિધ સમસ્યાઓ વિશે જણાવી તેને દૂર કરવાના ઉપાયો બતાવી શકશે.	8
8.	4.8.4 ભારતની અર્થવ્યવસ્થાના મહત્વના પાસાઓ જણાવી શકશે.	10
9.	3.8.6 સંયુક્તરાષ્ટ્રો અને તેની વિવિધ વિશ્વ સંસ્થાઓ અને તેના કાર્યો વિશે જણાવી શકશે.	6
10.	2.8.8 આફ્રિકા અને એશિયા ખંડની ભૌગોલિક અને સામાન્ય વિશેષતાઓ જણાવી તેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરી શકશે.	5

निदान कसौटी - कक्षा-9

विषय :- सामाजिक विज्ञान

कुल अंक :- 80

माध्यम :- हिन्दी

समय :- 3 घण्टे

प्रश्न 1 निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

(6)

1. आजादी से पहले भारतीय समाज में कौन-कौन सी कुरीतियां प्रचलित थीं?
2. ठक्कर बापा द्वारा किए गए सामाजिक सुधारों का संक्षेप में वर्णन कीजिए।
3. आर्य समाज द्वारा समाज के लिए कौन-कौन सी प्रवृत्तियां की गईं ?

प्रश्न 2(अ) खंड(अ) के विवरण को खंड(ब)के विवरण से योग्य रूप से जोड़कर उत्तर लिखिए।

(4)

अ	ब
१. भूमि प्रदूषण	A नदियों में केमिकल युक्त पानी छोड़ने से
२. जल प्रदूषण	B उत्सवों पर लाउडस्पीकर का प्रयोग से
३. वायु प्रदूषण	C ठोस औद्योगिक कचरे को जमीन पर फेंकने से
४. ध्वनि प्रदूषण	D पेट्रोल डीजल से चलने वाले वाहन से
	E हरी खाद के उपयोग से

प्रश्न 2(ब) संक्षेप में उत्तर दीजिए।

(6)

१. वायु प्रदूषण को रोकने के उपाय लिखिए।
२. जल प्रदूषण को रोकने के उपाय लिखिए।

प्रश्न 3 (अ) मुझे पहचानिए।

(4)

१. मेरे प्रयासों से हिंदी महासभा की स्थापना हुई।
२. मैंने आनंद मठ नामक एक उपन्यास लिखा।
३. स्वराज्य मेरा जन्म सिद्ध अधिकार है और मैं उसे लेकर ही रहूंगा।
४. मुझे शेर पंजाब के नाम से जाना जाता था।

प्रश्न 3(ब) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए:

(6)

१. स्वदेशी आंदोलन
२. होमरूल आंदोलन

प्रश्न 4. निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर दीजिए।

(6)

१. न्याय पालिका को स्वतंत्र क्यों होना चाहिए ?
२. सर्वोच्च न्यायालय के क्या कार्य हैं ?

प्रश्न ५ (अ) निम्नलिखित कथन सही है या गलत बताइए।

(३)

१. मैडम कामा ने सबसे पहली बार भारत का तिरंगा फहराया।
२. भगत सिंहने इंडिया हाउस की स्थापना की।
३. भारत में क्रांतिकारी गतिविधियों का आरंभ वासुदेव बलवंत फाडकेने किया।

प्रश्न ५ (ब) संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए - चंद्रशेखर आजाद।

(३)

प्रश्न ६ (अ) खंड (अ) में दिए गए विवरण को खंड (ब) में दिए गए विवरण के साथ योग्य रूप से जोड़कर उत्तर लिखिए।

(४)

अ	ब
१. चोरीचौरा	A. उत्तर प्रदेश
२. चंपारण	B. पंजाब
३. अमृतसर	C. झारखंड
४. बारडोली	D. बिहार
	E. गुजरात

प्रश्न ६ (ब) कारण बताइए।

(६)

१. भारत के लोगों ने साइमन कमीशन का विरोध किया।
२. रोलेटएक्ट को काला कानून कहा गया।
३. गांधीजी ने असहयोग आंदोलन समाप्त कर दिया।

प्रश्न ६ दिए गये विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर लिखिए।

(३)

१. सविनय अवज्ञा आंदोलन के अंतर्गत कौन सी घटना घटी ?
(अ) विद्यापीठों की स्थापना। (ब) दांडी यात्रा
(के) जलियांवाला बाग हत्याकांड। (ड) बारडोली सत्याग्रह
२. गांधीजी ने प्रथम व्यक्तिगत सत्याग्रही के रूप में किसे चुना?
(अ) सरदार पटेल (ब) जवाहरलाल नेहरू
(क) विनोबा भावे (ड) मौलाना आजाद
३. 'करेंगे या मरेंगे' का नारा गांधीजी ने किस लड़ाई में दिया था?
(अ) सविनय अवज्ञा आंदोलन (ब) असहयोग आंदोलन
(क) चंपारण (ड) हिंद छोड़ो

प्रश्न ७ निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए।

(८)

१. भारत की छहआंतरिक समस्याओं का उल्लेख करिए।
२. निरक्षरता उन्मूलन के लिए सरकार ने क्या उपाय किए हैं?
३. भ्रष्टाचार के प्रभाव बताइए।
४. बेरोजगारी को समाप्त करने के तरीके बताइए।

प्रश्न ८ (अ) नीचे दिए गए उदाहरणों को संगठित और असंगठित क्षेत्र में वर्गीकृत कीजिए।

(४)

१. सरकारी विद्यालय में पढ़ाने वाला शिक्षक
२. अपने खेत में खेती करने वाला एक किसान
३. ठेकेदार के लिए काम करने वाला एक मज़दूर
४. बड़े कारखाने में काम करने जाने वाला एक मज़दूर

प्रश्न ८ (ब) निम्नलिखित प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर दीजिए।

(६)

१. प्राथमिक क्षेत्र में किन किन आर्थिक गतिविधियों का समावेश होता है?
२. वैश्वीकरण क्या है?
३. सहकारी क्षेत्र का उदाहरण लिखिए।

प्रश्न ९. संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए।

(६)

१. निःशस्त्रीकरण की आवश्यकता
२. सुरक्षा समिति

प्रश्न १०. मुझे पहचानो

(५)

१. मैं अफ्रीका और गिर के जंगलों में रहता हूँ। _
२. मैं दुनिया की सबसे लंबी नदी हूँ। _
३. मैं पिरामिडों के लिए प्रसिद्ध देश हूँ। _
४. मैं विश्व की सबसे ऊंची चोटी हूँ। _
५. मैं अतीत में सिंघलद्वीप या सिलोन के नाम से जाना जाता था। -

Q1. Answer the following question in short. [06]

1. What were the social evils prevalent in India before independence?
2. Write about the social reforms brought by Thakar Bapa.
3. What were the activities that are undertaken by Arya Samaj towards the society?

Q2A Match the column: [04]

[A]	[B]
1. Land pollution	[A] Release of chemical waste into rivers.
2. Water pollution	[B] Use of loudspeakers during festivals.
3. Air pollution	[C] Throwing of industrial waste on land.
4. Noise pollution	[D] Vehicles run on petrol and diesel.
	[E] Use of green manure.

Q2B Answer the following questions in short: [06]

1. Write the steps to reduce air pollution.
2. Write the measures to stop water pollution.

Q3A Identify Me: [04]

1. Hindi Rastriya Mahasabha was established by my efforts.
2. I wrote the Novel "Anand Math".
3. "Swarajya is my birth right , I shall have it".
4. I was known as "Sher-e- Punjab".

Q3B Write short note on : [06]

1. Swadeshi Andollan.
2. Home rule Andollan.

Q4. Answer the following questions briefly: [06]

1. Why should judiciary be independent?
2. What are the functions of supreme court?

Q5A State whether the following statements are True or False: [03]

1. India tricolor flag was first hosted by Madam Cama.
2. India house was established by Bhagat Singh.
3. Vasudeve Balwant Phadke was the pioneer of revolutionary movements.

Q5B Write short note on: [03]

Chandara Shekhar Azad.

Q6A Match the column: [04]

[A]	[B]
1. Churachauri	[A] Uttar Pradesh
2. Champaran	[B] Punjab
3. Amritsar	[C] Jharkhand
4. Bardoli	[D] Bihar
	[E] Gujarat

Q6B. Give reason: [06]

1. Simon commission was opposed in India.
2. Rowlatt Act was called as black law.
3. Gandiji withdrew the Non co-operation movement.

Q6C. Answer the following questions by choosing the correct option: [03]

1. Which event happened due to civil disobedience movement.
[A] Establishment of vidyapeeth [B] Dandi march
[C] Jalianwala Bagh massacre [D] Bardoli satyagrah
2. Whom did Gandhiji proposed to be the first satyagrahi?
[A] Sardar Patel. [B] Jawaharlal Nehru
[C] Vinoba Bhave [D] Maulana Azad
3. "Do or Die" slogan is given by Gandhiji in which movement?
[A] Civil disobedience [B] Non Co-operation
[C] Champaran [D] Quit India

Q7. Answer the following questions in brief: [08]

1. Write any six internal problems of India.
2. Write the steps taken by government to remove illiteracy.
3. Write the effects of corruption.
4. Write the measures to remove unemployment.

Q8.A Classify the following examples under organized and unorganized sectors. [04]

1. Teachers in Government Schools.
2. Farmers farming in their farms.
3. Labour under contractor as daily basis.
4. Labour working in big factory.

Q8.B Answer the following in brief: [06]

1. Which economic activities come under primary sector?
2. What is Globalization?
3. Give the examples of co-operative sector.

Q9. Write short note on: [06]

1. Importance of disarmament.
2. Security Committee.

Q10. Who am I? [05]

1. I live in African forest and in Gir forest. -----
2. I am the longest river of the world.-----
3. I am famous country for Pyramids. -----
4. I am the highest peak in the world.-----
5. I was known as Sinhala island or Ceylon in the past.-----
